

وجه نهان معانی در وصف‌های شاهنامه

واژگان کلیدی

* شاهنامه

* وصف

* علوم بلاغت

* معانی

* اغراض نهان

زهرا قنبرعلی باغنی * st.z_ghanbaralibaghni@riau.ac.ir

عضو هیات علمی مرکز تحقیقات زبان‌شناسی کاربردی، واحد رودهن،

دانشگاه آزاد اسلامی، رودهن، ایران

وحید مبارک

استادیار زبان و ادبیات فارسی، دانشگاه رازی، کرمانشاه، ایران (نویسنده مسئول)

چکیده:

وصف در معانی حاصل از خوشه‌های واژگانی، توصیف‌ها و فضا سازی با اطناب همسو است و در متون روایی سبب طولانی شدن سخن می‌گردد. یکی از علت‌هایی که وصف، در شاهنامه بیشتر از متون دیگر مشاهده می‌شود این است که گونه‌های مختلفی از توصیف با تعداد فراوان در آن با اسهابی گسترده همراه است که مجال ظهور بیشتری می‌یابد تا متن بتواند با استفاده از ابهام و بیان استعاری، خواننده را درگیر دریافت معانی آشکار و نهان متن بکند. این جستار با روش توصیفی-تحلیلی بر اساس علم معانی، می‌کوشد اغراض استعاری‌گونه و نهان وصف را با تکیه بر دلالت‌های نهان در زمان و مکان، وصف زنان، وصف‌های حسی و غیرحسی، توصیف جانوران و حیوانات شگفت‌انگیز در شاهنامه، بررسی و تحلیل نماید. یافته‌ها نشان می‌دهد که بیشتر وصف‌های شاهنامه، برای معانی نهان و استعاری اقناع، فضا سازی، تشویق، ترغیب و تحذیر به کار گرفته شده‌اند و وصف‌های شاهنامه (انشایی غیرطلبی) بر معناهایی غیر از خود توصیف نیز، دلالت می‌کنند.